

PRESUDA SUDA

15. lipnja 1976.(*)

U predmetu C-74/74,

COMPTOIR NATIONAL TECHNIQUE AGRICOLE (CNTA) S.A., Pariz, koji zastupa Jean-François Péricaud, odvjetnik pri odvjetničkoj komori u Parizu, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u odvjetničkom uredu J. Woltera, 2 rue Goethe,

tužitelj,

protiv

KOMISIJE EUROPSKIH ZAJEDNICA, koju zastupa njezin pravni savjetnik J. H. J. Bourgeois, u svojstvu agenta, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg, u uredu P. Lamoreuxa, 4 boulevard Royal,

tuženika

povodom zahtjeva za naknadu štete na temelju drugog stavka članka 215. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: R. Lecourt, predsjednik, J. Mertens de Wilmars i A. J. Mackenzie Stuart, predsjednici vijeća, A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen (izvjestitelj) i A. ÓKeefe, suci,

nezavisni odvjetnik: A. Trabucchi,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Zahtjevom podnesenim 1. listopada 1974. traži se izdavanje naloga Europskoj ekonomskoj zajednici da plati iznos od 955 130,47 FRF za naknadu štete koju je tužitelj prema svojoj tvrdnji pretrpio kao posljedicu činjenice da su Uredbom Komisije br. 189/72 od 26. siječnja 1972. ukinuti novčani kompenzacijski iznosi koji su se primjenjivali na sjeme uljane repice i ulja dobivena od tog sjemena.

Dopuštenost

- 2 Komisija u svojstvu tuženika iznosi primjedbu da je taj zahtjev nedopušten zbog toga što zahtjev kojim se pokreće postupak ne sadržava potrebne podatke, u skladu s člankom 19. Statuta Suda i člankom 38. stavkom 1. Poslovnika, koji se odnose na predmet spora i istaknute tužbene razloge.
- 3 Ona tvrdi da je, budući da je riječ o tužbi u svrhu naknade štete na temelju članaka 178. i 215. Ugovora, a ne o tužbi u svrhu plaćanja, zahtjev neispravan, posebno zbog toga što ne sadržava nijedan čimbenik povezan s postojanjem štete osim gubitka koji proizlazi iz ukidanja novčanih kompenzacijskih iznosa.
- 4 Navodni nedostaci nisu takvi da bi spriječili Komisiju u učinkovitoj obrani vlastitih interesa ili ometali Sud u provedbi sudskog nadzora, a tužitelj je osim toga predočio sve važne informacije u tijeku postupka.
- 5 Tužitelj je u replici pobliže obrazložio svoje početne zaključke zatraživši od Suda da donese privremenu presudu prema kojoj je Zajednica dužna naknaditi gubitak koji je navodno pretrpio, a da se o točnom opsegu gubitka i iznosu naknade štete odluči tek nakon pribavljanja stručnog izvješća.
- 6 Zahtjev je stoga dopušten.

Meritum

- 7 Tužitelj tvrdi da mu je ukidanje kompenzacijskih iznosa primjenjivih na sjeme uljane repice Uredbom br. 189/72 prouzročilo gubitak, i to prvo s obzirom na određene količine sjemena za koje mu je bila odobrena unaprijed utvrđena pomoć u skladu s odredbama Uredbe Vijeća br. 136/66 od 22. rujna 1966. o osnivanju zajedničke organizacije tržišta ulja i masti, a drugo s obzirom na određene druge količine namijenjene izvozu u treće zemlje, za koje je subvencija bila unaprijed utvrđena u skladu s istom uredbom.
- 8 Sustav kompenzacijskih iznosa uspostavljen Uredbom Vijeća br. 974/71 od 12. svibnja 1971., u inačici koja je bila na snazi u doba kada su nastale činjenice spora, uključuje mogućnost da država članica koja dopušta veći raspon fluktuacije tečaja svoje valute nego što ga dopuštaju međunarodna pravila naplaćuje na uvoz odnosno odobrava na izvoz kompenzacijske iznose za određene poljoprivredne proizvode u situaciji kada bi primjena tog tečaja dovela do poremećaja trgovine proizvodima o kojima je riječ.
- 9 Na Komisiji je da utvrdi postojanje takve situacije nakon što zaprimi mišljenje upravnih odbora.
- 10 Sustav kompenzacijskih iznosa, koji se isprva nije primjenjivao na proizvode u sektoru ulja i masti, proširen je na sjeme uljane repice i ulje dobiveno od tog sjemena Uredbom Komisije br. 1471/71 od 9. srpnja 1971., koja je obuhvatila žetvu čiji su se proizvodi trebali početi stavljati na tržište početkom tržišne godine 1971./72.

- 11 Kao posljedica promjene tečajeva u odnosu na dolar u prosincu 1971., sustav kompenzacijskih iznosa koji se prethodno primjenjivao u Saveznoj Republici Njemačkoj, Belgiji, Luksemburgu i Nizozemskoj proširen je na druge države članice uključujući Francusku.
- 12 Iznosi primjenjivi od 3. siječnja 1972., uključujući iznose primjenjive u Francuskoj za sjeme uljane repice, utvrđeni su Uredbom Komisije br. 17/72 od 31. prosinca 1971.
- 13 Novi kompenzacijski iznosi, uzimajući u obzir tečajeve zabilježene između 13. i 19. siječnja, utvrđeni su Uredbom Komisije br. 144/72 od 21. siječnja 1972., koja je stupila na snagu 24. siječnja 1972.
- 14 Naposljetku, Uredbom br. 189/72 od 26. siječnja, koja je objavljena u *Službenom listu* 28. siječnja i stupila na snagu 1. veljače 1972., Komisija je ukinula kompenzacijske iznose primjenjive na sjeme uljane repice i ulje dobiveno od tog sjemena zbog toga što je tržišna situacija bila takva da se primjena tih iznosa više nije činila nužnom za izbjegavanje poremećaja trgovine tim proizvodima.
- 15 Unaprijed utvrđeni iznosi pomoći i izvoznih subvencija, na koje se tužitelj poziva u potporu svojeg zahtjeva za naknadu štete, bili su mu odobreni između 6. i 21. siječnja 1972., odnosno tijekom razdoblja u kojem su se u Francuskoj primjenjivali kompenzacijski iznosi za sjeme uljane repice.
- 16 Budući da osporavana mjera ima zakonodavnu narav i da se poduzima u području ekonomske politike, Zajednica na temelju drugog stavka članka 215. Ugovora ne može biti odgovorna za štetu koju su pojedinci pretrpjeli zbog posljedica te mjere, osim ako je došlo do dovoljno grube povrede nadređenog pravnog pravila koje štiti pojedinca.
- 17 U vezi s tim tužitelj prije svega tvrdi da je ukidanjem kompenzacijskih iznosa Uredbom br. 189/72 Komisija povrijedila osnovnu Uredbu Vijeća br. 974/71.
- 18 Prema njegovoj tvrdnji, tom se uredbom doduše daje ovlast Komisiji da utvrđuje ispunjavanje uvjeta za primjenu kompenzacijskih iznosa, ali joj se ne omogućuje donošenje odluke o ukidanju već uspostavljenih kompenzacijskih iznosa, a u svakom se slučaju zahtijeva da se odluka Komisije temelji na procjeni isključivo novčanih čimbenika, uz isključenje ekonomskih čimbenika, koje je u ovom predmetu Komisija uzela u obzir.
- 19 Iz posljednje rečenice članka 1. stavka 2. Uredbe br. 974/71 proizlazi da države članice mogu iskoristiti mogućnost primjene kompenzacijskih iznosa samo ako bi dotične novčane mjere dovele do poremećaja trgovine poljoprivrednim proizvodima.
- 20 Budući da je primjena kompenzacijskih iznosa iznimna mjera, ta se odredba mora protumačiti na način da se njome propisuje ne samo uvođenje nego i zadržavanje kompenzacijskih iznosa za određeni proizvod.
- 21 Komisija ima široke diskrecijske ovlasti pri prosudbi mogu li novčane mjere o kojima je riječ dovesti do poremećaja trgovine dotičnim proizvodom.

- 22 Kako bi procijenila rizik od takvih poremećaja Komisija smije uzeti u obzir tržišne uvjete kao i novčane čimbenike.
- 23 Nije utvrđeno da je Komisija prekoračila tako određene granice svojih ovlasti kada je krajem siječnja 1972. zaključila da je situacija na tržištu sjemena uljane repice takva da više nije potrebna primjena kompenzacijskih iznosa za te proizvode.
- 24 Tužitelj dodatno tvrdi da ukidanje novčanih iznosa Uredbom br. 189/72 nije bilo u skladu s člankom 7. Uredbe br. 974/71 kojim se utvrđuje da se odobrenje propisano tom uredbom ne može upotrebljavati djelomično ili privremeno.
- 25 Na temelju članka 1. stavka 1. Uredbe br. 974/71, svaka država članica koja donese određene novčane mjere „ovlaštena” [neslužbeni prijevod] je primijeniti kompenzacijske iznose.
- 26 Članak 7., u kojem se preuzima pojam „ovlaštenje” [neslužbeni prijevod], odnosi se samo na države članice i ne tiče se ovlasti Komisije.
- 27 Stoga se Uredba br. 189/72 ne može smatrati nezakonitom u odnosu na Uredbu br. 974/71.
- 28 Nadalje, tužitelj tvrdi da je ukidanjem kompenzacijskih iznosa od 1. veljače 1972. povrijeđeno načelo pravne sigurnosti, s jedne strane zbog njegova retroaktivnog učinka, a s druge strane zbog činjenice da je zanemareno opravdano očekivanje zainteresiranih osoba da će za tekuće transakcije i dalje važiti kompenzacijski iznosi.
- 29 Što se tiče pitanja retroaktivnosti, treba podsjetiti da se kompenzacijski iznosi naplaćuju na uvoz i odobravaju na izvoz robe o kojoj je riječ i da konkretne iznose nije moguće unaprijed utvrditi.
- 30 Iz toga slijedi da stvarno pravo na primitak kompenzacijskog iznosa na izvoz nastaje tek provedbom izvozne transakcije, i to tek od trenutka kada je ona ostvarena.
- 31 Uredba br. 189/72 od 26. siječnja 1972., koja je objavljena u *Službenom listu* 28. siječnja i stupila na snagu 1. veljače 1972., primjenjuje se samo na izvoz i uvoz ostvaren od tog datuma, dok transakcije provedene prije tog datuma i dalje podliježu prethodno važećim pravilima.
- 32 Stoga ta uredba nema retroaktivan učinak u pravom smislu tog izraza.
- 33 Tužitelj osim toga tvrdi da je ukidanje kompenzacijskih iznosa s trenutačnim učinkom uništilo njegova očekivanja glede njihova zadržavanja, u trenutku kada je zatražio da se unaprijed utvrde izvozne potpore i izvozne subvencije, čime se prema nadležnim tijelima definitivno obvezao da će provesti trgovačke transakcije, od kojih je poslije mogao odustati jedino uz gubitak položenog depozita.
- 34 U vezi s tim treba odvojeno ispitati situaciju povezanu s unaprijed utvrđenom pomoći s jedne strane i izvoznim subvencijama s druge strane.

- 35 Što se tiče količina sjemena za koje je unaprijed utvrđena pomoć i koje zbog toga nisu bile namijenjene izvozu, tužitelj nije mogao imati izravnu korist od kompenzacijskih iznosa.
- 36 Iako je istina da sustav kompenzacijskih iznosa prije svega ima svrhu zaštite razine cijena u državi članici o kojoj je riječ od poremećaja koji bi mogli proizaći iz monetarne nestabilnosti, ipak je nesporno da u ovom predmetu ukidanje kompenzacijskih iznosa u sektoru ulja i masti od 1. veljače 1972. nije znatno utjecalo na cijenu sjemena uljane repice na francuskom tržištu.
- 37 Iz toga treba zaključiti da što se tiče količina sjemena koje nisu bile namijenjene izvozu, tužitelj nije pretrpio gubitak zbog Uredbe br. 189/72.
- 38 Što se pak tiče količina namijenjenih izvozu za koje su tužitelju bile unaprijed utvrđene subvencije, treba napomenuti da je cilj sustava kompenzacijskih iznosa, kao što proizlazi iz pravila Zajednice, obrana od poteškoća koje bi monetarna nestabilnost mogla prouzročiti pravilnom funkcioniranju zajedničkih organizacija tržišta, a ne zaštita pojedinačnih interesa .
- 39 Naime, uvjeti kojima se uređuje primjena i ukidanje sustava kompenzacijskih iznosa u pojedinom sektoru ne uzimaju u obzir pojedinačne situacije trgovaca i ne jamče im trajnu primjenu tog sustava.
- 40 Iz toga proizlazi da se sustav kompenzacijskih iznosa ne može poistovjetiti s jamstvom koje štiti trgovce od rizika tečajnih promjena.
- 41 Ipak, primjenom kompenzacijskih iznosa u praksi se izbjegava tečajni rizik, tako da to čak i razboritog trgovca može potaknuti da se ne osigura od tog rizika.
- 42 U tim okolnostima trgovac može opravdano očekivati da, za transakcije na koje se neopozivo obvezao zbog toga što je, položivši depozit, dobio izvozne dozvole s unaprijed utvrđenim iznosom subvencije, neće doći do nepredviđenih promjena koje bi mu mogle prouzročiti neizbježan gubitak zbog ponovne izloženosti tečajnom riziku.
- 43 Zajednica je stoga odgovorna ako je, u nedostatku nepobitnog javnog interesa, Komisija s trenutačnim učinkom i bez upozorenja ukinula primjenu kompenzacijskih iznosa u određenom sektoru ne donesavši prijelazne mjere koje bi trgovcima barem omogućile da izbjegnu gubitak koji bi pretrpjeli u izvršenju izvoznih ugovora čiji su realitet i neopozivost ustanovljeni unaprijed utvrđenim subvencijama, ili da im se takav gubitak nadoknadi.
- 44 U nedostatku nepobitnog javnog interesa, Komisija je prekršila nadređeno pravno pravilo, čime je Zajednicu učinila odgovornom, zbog toga što u Uredbu br. 189/72 nije uvrstila prijelazne mjere za zaštitu povjerenja u pravila Zajednice koje je trgovac mogao opravdano imati.
- 45 Što se tiče opsega gubitka koji treba nadoknaditi, treba uzeti u obzir činjenicu da tužitelju ni u kojem slučaju nije bilo zajamčeno zadržavanje kompenzacijskih iznosa te da on stoga nije mogao opravdano očekivati da će u svim okolnostima ostvariti dobit koja bi za njega proizašla iz ugovora na temelju sustava kompenzacijskih iznosa.

- 46 Zaštita koju može zatražiti u vezi sa svojim opravdanim očekivanjima odnosi se samo na zaštitu od gubitka koji bi pretrpio zbog ukidanja tih iznosa.
- 47 Budući da se u ovoj fazi postupka ne može odrediti iznos naknade štete koja bi se trebala isplatiti tužitelju, valja donijeti privremenu presudu prema kojoj je Zajednica dužna nadoknaditi tužitelju gubitak koji je pretrpio zbog ukidanja kompenzacijskih iznosa pri provedbi izvoznih transakcija za koje su subvencije bile utvrđene ispravama od 6. siječnja 1972., a sam iznos naknade štete trebaju odrediti ili stranke sporazumno ili Sud u slučaju da stranke ne postignu sporazum.

Slijedom navedenog,

SUD,

donosi privremenu presudu:

- 1. Komisija Europskih zajednica dužna je nadoknaditi društvu Comptoir National Technique Agricole gubitak koji je pretrpjelo zbog donošenja Uredbe br. 189/72 od 26. siječnja 1972. pri provedbi izvoznih transakcija za koje su subvencije bile utvrđene ispravama od 6. siječnja 1972.**
- 2. Strankama se nalaže da u roku od šest mjeseci od datuma ove presude predoče Sudu brojčane podatke o iznosu naknade štete o kojem su se sporazumjele.**
- 3. U slučaju da ne postignu sporazum strankama se nalaže da u istom roku predoče Sudu svoje zaključke s detaljnim brojčanim podacima.**
- 4. O troškovima će se odlučiti naknadno.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgju 14. svibnja 1975.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski